

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐ

Հունվար-դեկտեմբեր 2023

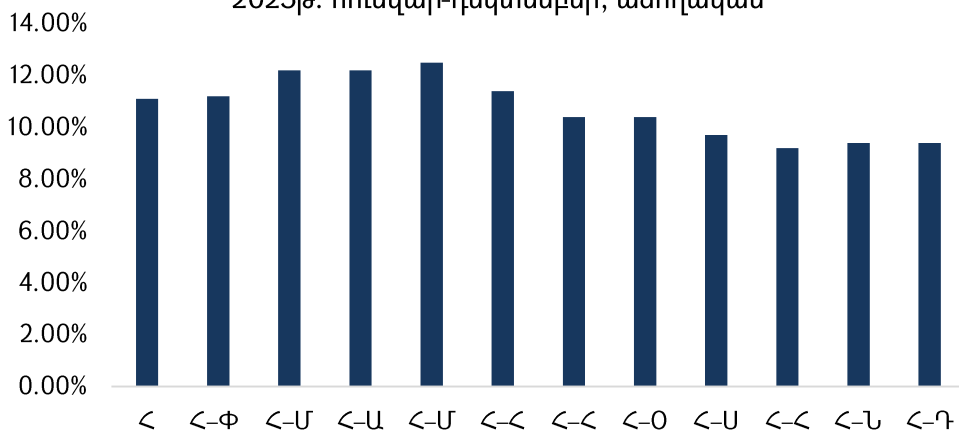

ԱՄՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

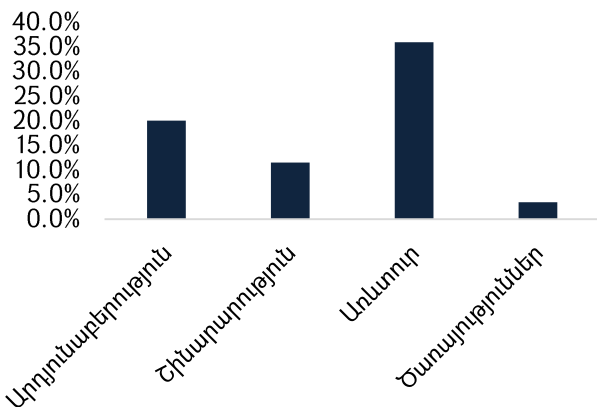
- Հայաստանի համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) 2023 թվականին կազմել է 9,502.8 մլրդ ՀՀ դրամ, աճը կազմել է 8.7%: 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն կազմել է 8,168 ԱՄՆ դոլար, աճը 24.3%:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը կազմել է 9.4% աճ:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի հետ համեմատականը ցույց է տալիս, որ՝
 - արտահանումն աճել է 55.3%-ով,
 - ներմուծումն աճել է 40.2%-ով,
 - զբոսաշրջիկների թվաքանակն աճել է 39.1%-ով,
 - միջին աշխատավարձն աճել է 7.8%-ով,
 - ծառայությունների ծավալն աճել է 10.3%-ով,
 - առևտրի ծավալն աճել է 25.7%-ով:
- Հայաստանում 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին գնաճը կազմել է 2 տոկոս:

Հիմնական տնտեսական ցուցանիշներ

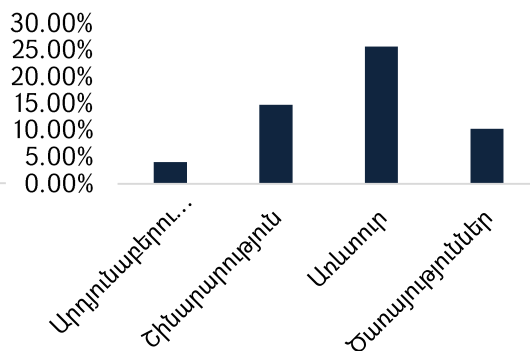
Պատկեր 1. Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշ
2023թ. հունվար-դեկտեմբեր, աճողական

Պատկեր 2. Աճն ըստ ոլորտների
2023 թ. դեկտեմբերը նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ

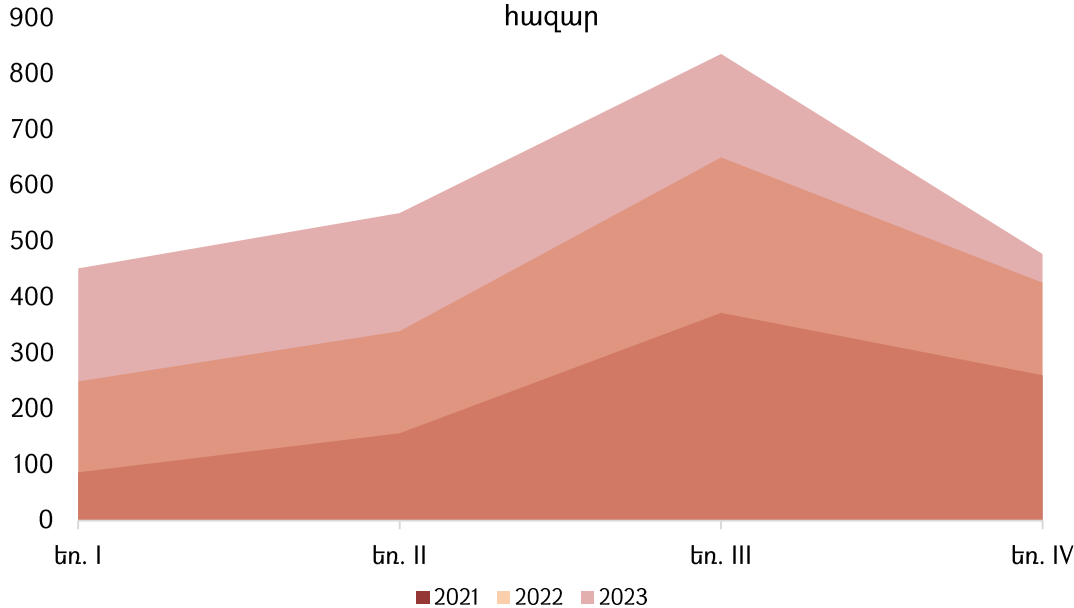
Պատկեր 3. Աճն ըստ ոլորտների
2023 թ. հունվար-դեկտեմբեր համ. նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ

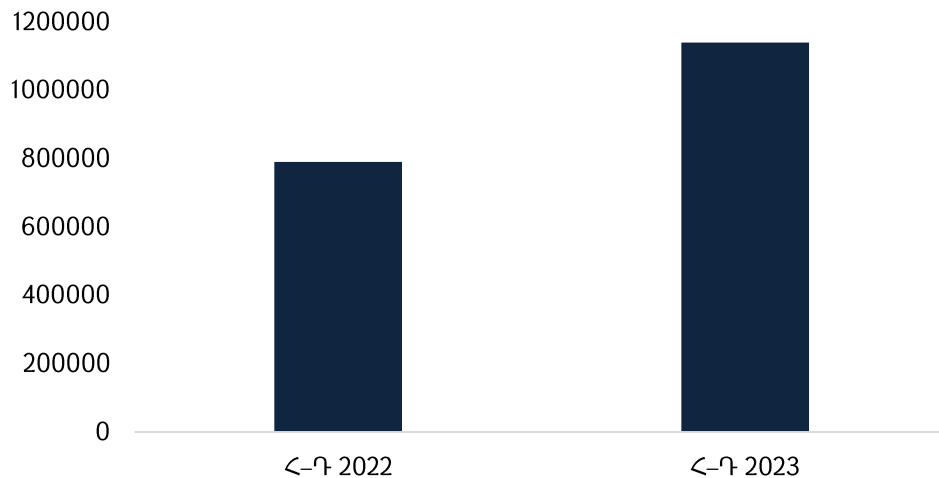
- **Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը (ՏԱՑ)** հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին համեմատաբար կայուն է եղել: Ամբողջ առաջին կիսամյակում ՏԱՑ-ը գտնվել է 11.1%-ից մինչև 12.5% միջակայքում 2023թ. 3-րդ և 4-րդ եռամսյակների 1-ին և 2-րդ եռամսյակների համեմատ արձանագրվել է ավելի դանդաղ աճ, որը կազմել է 9.4% աճ:
- **Արդյունաբերություն.** Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 2,783,214 մլն դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճելով 4.1%-ով: Աճին դրական նպաստում է ունեցել մշակվող արդյունաբերությունը՝ 2023թ. նույն ժ/2 նկատմամբ աճելով +6.7%-ով, էներգետիկայի և ջրամատակարարման ճյուղերի աճը 2023թ. նույն ժ/2 համեմատ կազմել է համապատասխանաբար +6.3% և +6.1%: Արդյունաբերության աճի վրա բացասական է ազդել հանքագործական արդյունաբերությունը (-6.4%՝ 2022 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ):
- **Շինարարություն.** Շինարարության ծավալը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 619,686 մլն դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժ/2 համեմատ աճելով 14.8%-ով: Շինարարության աճին հիմնականում նպաստել են կազմակերպությունների միջոցներով իրականացված շինարարությունը (2022 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճը՝ 21.9%)
- **Առևտուր.** Ներքին առևտրաշրջանառության ծավալը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 5,492,384.2 մլն դրամ՝ աճը՝ 25.7%: Ներքին առևտրի աճի հիմնական պատճառներից են 2022 և 2023 թվականների ընթացքում ռուսաստանցիների ներհոսքն է Հայաստան և զբոսաշրջության աճը:
- **Ծառայություններ.** Ծառայությունների շրջանառության ծավալը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 3,025,912.2 մլն դրամ՝ աճը՝ 10.3%: Աճին նպաստող ծառայության տեսակներն են. «կացության և հանրային սնունդ»՝ աճը՝ 18.8% և «տեղեկատվություն և կապ»՝ աճը՝ 35.4%: Աճին բացասաբար են նպաստել «ֆինանսական և ապահովագրական գործունեությունը»՝ կրճատումը՝ -6.9%: Ծառայությունների ոլորտում բարձր աճը կարող է կապված լինել նաև 2023 թվականի զբոսաշրջության աճի և ռուսաստանցիների ներհոսքի հետ:

ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ

Պատկեր 4. Միջազգային զբոսաշրջիկների ժամանումներ հազար

Պատկեր 5. Ռուսաստանից զբոսաշրջիկների թիվը

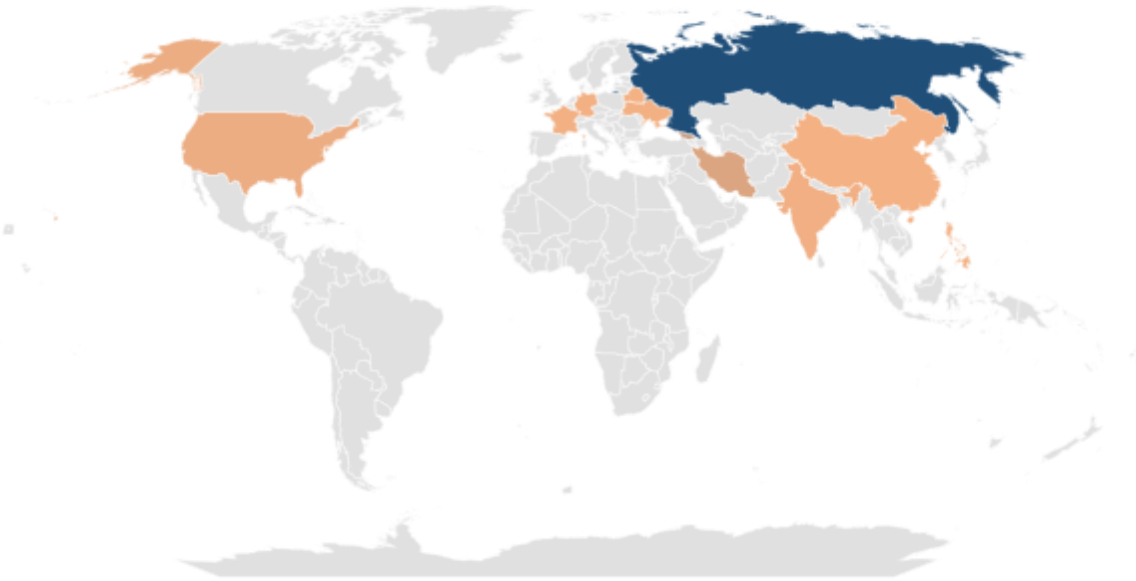
- Հայաստանը 2023 թվականին նախորդ տարիների համեմատությամբ զբոսաշրջիկների զգալի աճ է գրանցել:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին զբոսաշրջիկների քանակը հասել է 2,316 հազար, ինչը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել է 39.1%-ով:
- Զբոսաշրջիկների թվի աճի պատճառներից են.
 - ռուս-ուկրաինական պատերազմը,
 - հայկական սփյուռքի հոսքը:
- Ռուսաստանից ժամանած զբոսաշրջիկներին բաժին է ընկել զբոսաշրջային այցելությունների 49.2%-ը:
- Ելնելով զբոսաշրջիկների թվի աճից՝ ակնկալում ենք, որ ֆինասնական ներհոսքը նույնպես կավելանա մոտ 40.0%-ով, քանի որ թե՛ զբոսաշրջիկների և թե՛ նրանց կողմից իրականացված ծախսերի աճը Հայաստանի համար համաչափ են:
- Նշենք նաև, որ Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցների և ռուս-ուկրաինական պատերազմի շարունակման հետևանքով 2023 թվականին Ռուսաստանից զբոսաշրջիկների թիվը հսկայական թոփք է գրանցել: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ՌԴ-ից զբոսաշրջիկների թիվն աճել է 44.2%-ով:

Զբոսաշրջություն

Ժամանումներ ըստ երկրների

Հունվար-դեկտեմբեր 2023

2,316 հազար, 39.1% S/S աճը

Powered by Bing
© Australian Bureau of Statistics, GeoNames, Microsoft, Navinfo, Open Places, OpenStreetMap, TomTom, Zenrin

1139.8 հազար

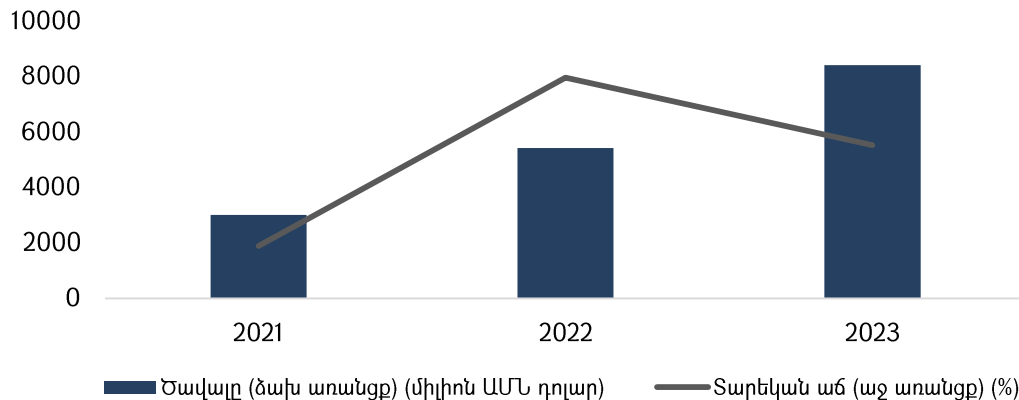

17.5 հազար

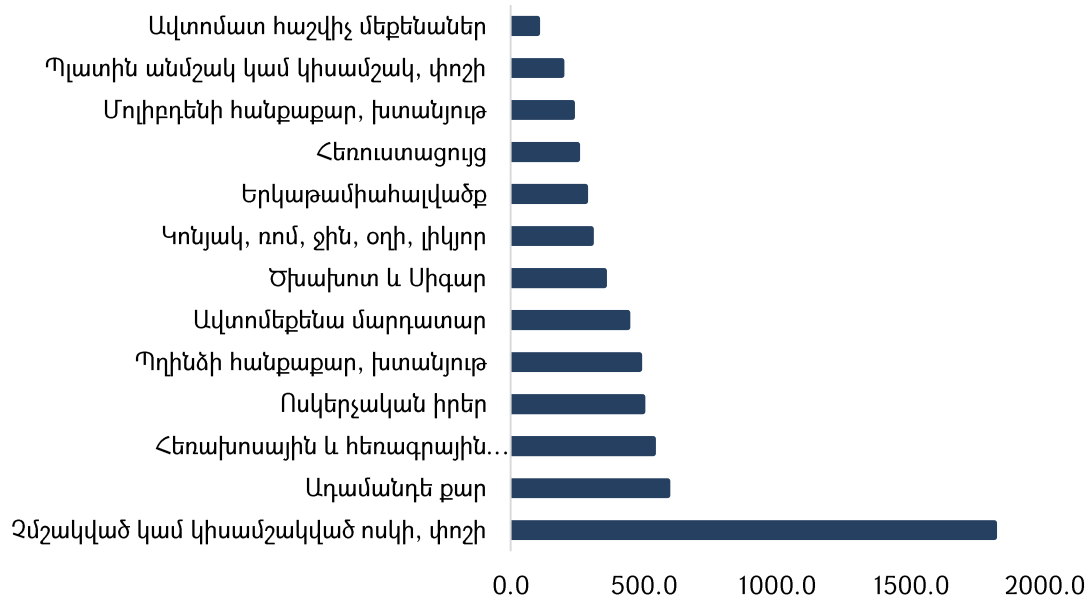
Ռուսաստան	1139.8 հազար, 44.2% S/S աճ
Վրաստան	253.7 հազար, 45.0% S/S աճ
Իրան	150.7 հազար, 29.5% S/S աճ
ԱՄՆ	58.6 հազար, 15.5% S/S աճ
Հնդկաստան	34.7 հազար, 90.7% S/S աճ
Գերմանիա	27.8 հազար, 17.3% S/S աճ
Ֆրանսիա	27.7 հազար, 18.9% S/S աճ
Ուկրաինա	26.5 հազար, 46.1% S/S աճ
Չինաստան	19.9 հազար, 3.6x S/S աճ
Ֆիլիպիններ	19.5 հազար, 2.2x S/S աճ
Բելառուս	17.5 հազար, 2.0% S/S աճ

Միջազգային առևտուր . արտահանում

Պատկեր 6. Ապրանքների արտահանում
2023 թվականի հունվար-դեկտեմբեր, միլիոն ԱՄՆ դոլար

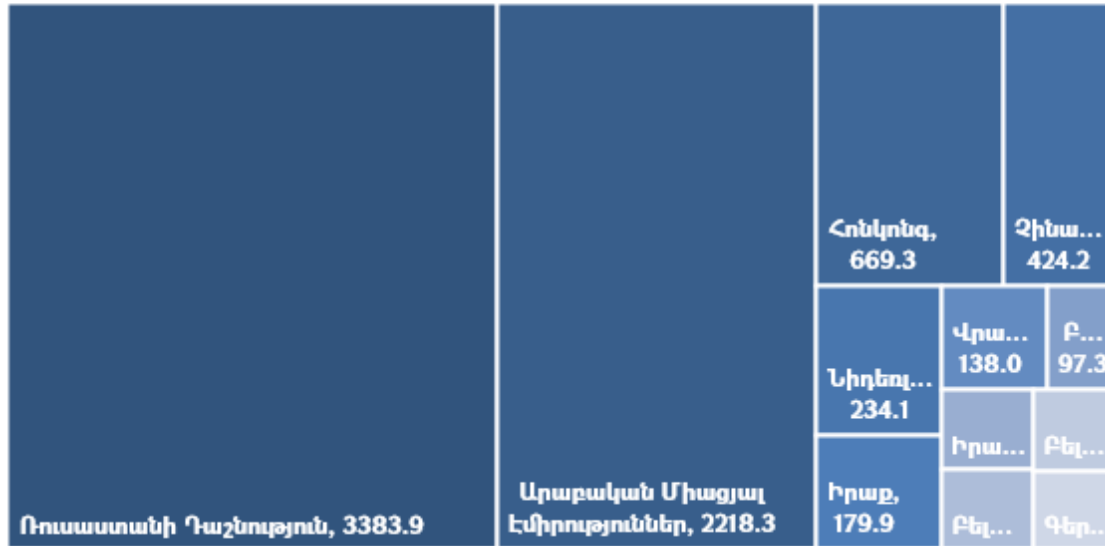
Պատկեր 7. Արտահանում ըստ ապրանքների
2023թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

- Արտահանումը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 8,415.2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելանալով 2,996.1 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 55.3%-ով:
- Արտահանման աճի հիմնական նպաստողներից մեկը ռուս-ուկրաինական պատերազմն է, քանի որ Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցները Հայաստանի համար նոր շուկաներ բացեցին արտահանման համար:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերի աճին նպաստող հիմնական ապրանքները (տոկոս նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ).
 - Զմշակված կամ կիսամշակված ոսկի, փոշի՝ 1811.4 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 1,397.2 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 4.3 անգամ:
 - Ադամանդե քար՝ 588.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 170.9 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 40.9%:
 - Հեռախոսային և հեռագրական սարքավորումներ, մոդեմ, պահեստամասեր՝ 534.2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 263.7 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 97%:
 - Ոսկերչական իրեր՝ 495.1 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 386.2 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 4.5 անգամ:
 - Ավտոմեքենա մարդատար՝ 438.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 191.4 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 77.3%:
 - Ծխախոտ և սիգար՝ 350.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 33 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 10%:
 - Կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր՝ 302.4 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 17.6 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 6.1%:
 - Երկաթամիահավածք՝ 281 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 29 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 11.5%:
 - Հեռուստացույց՝ 250.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 158.7 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 2.7 անգամ:

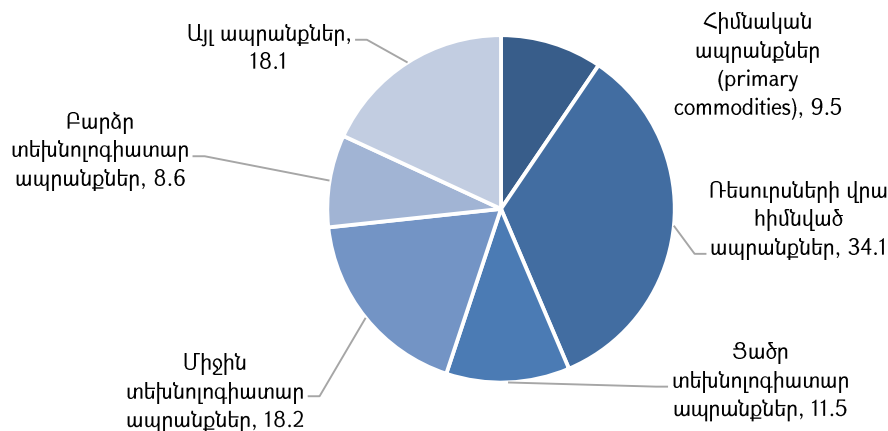
Միջազգային առևտուր . արտահանում

Գծապատկեր 8. Արտահանման ծավալներն ըստ երկրների
2023 թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

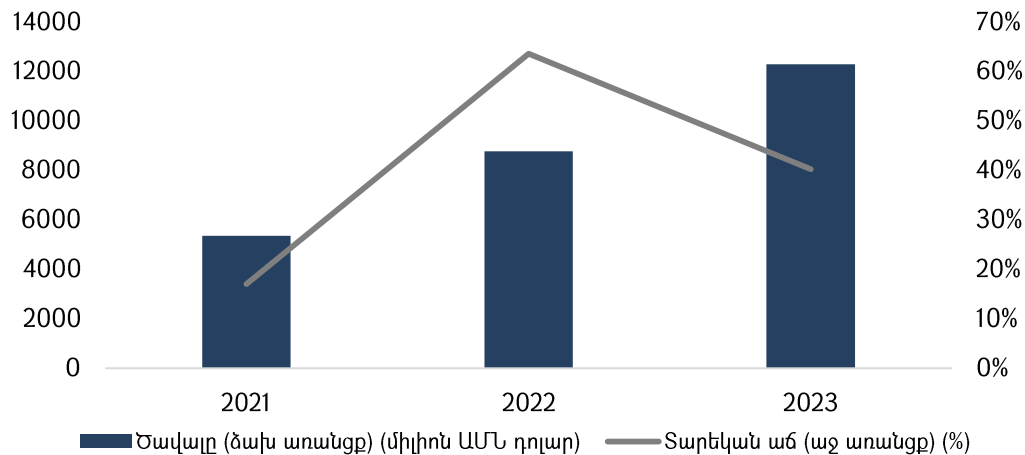
- Մոլդովայի հանքաքար, խտանյութ՝ 231,4 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 76.3 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 49.2%:
- Անմշակ կամ կիսամշակված պլատին, փոշի՝ 192.1 մլն ԱՄՆ դոլար, աճը՝ 192 մլն ԱՄՆ դոլար կամ մինչև 1978 անգամ:
- Ավտոմատ հաշվիչ մեքենաներ՝ 101 մլն ԱՄՆ դոլար՝ կրճատումը 24.2 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 31.6%:
- Հիմնական արտահանող երկրները.
- Առաջնային առևտրային գործընկեր Ռուսաստանն է, որին բաժին է ընդհանուր արտահանման 40.2%-ը՝ 3,383.9 մլն ԱՄՆ դոլար: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճը կազմել է 43.1% կամ 1,018.7 մլն ԱՄՆ դոլար:
- Այլ խոշոր գործընկեր երկրներ.
- ԱՄԷ: 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին արտահանումը կազմել է 2218.3 միլիոն ԱՄՆ դոլար՝ աճը կազմել է 1686.8 միլիոն ԱՄՆ դոլար կամ 4.2 անգամ:
- Հունկոնգ: 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին արտահանումը կազմել է 669.3 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը նախորդ տարվա հետ համեմատ կազմել է 643.7 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 26.2 անգամ:
- Չինաստան: 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին արտահանումը կազմել է 424.2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 55.9 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 15.2%:

Պատկեր 9. Արտահանումը ըստ տեխնոլոգիական մակարդակի
2023 թ. հունվար-դեկտեմբեր, %

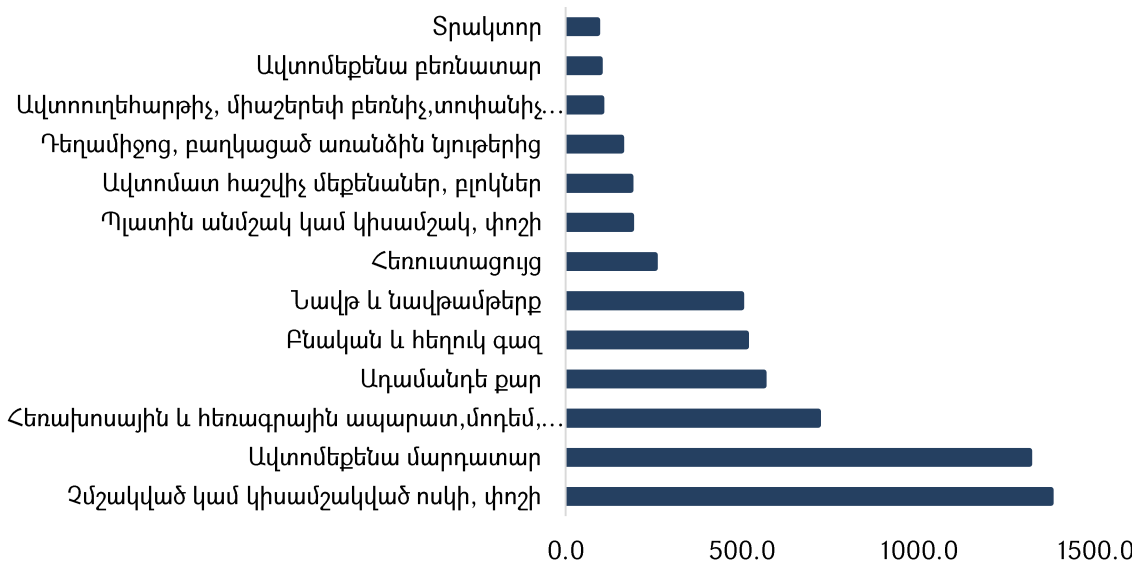

Միջազգային առևտուր. ներմուծում

Պատկեր 10. Ապրանքների ներմուծում
2023թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

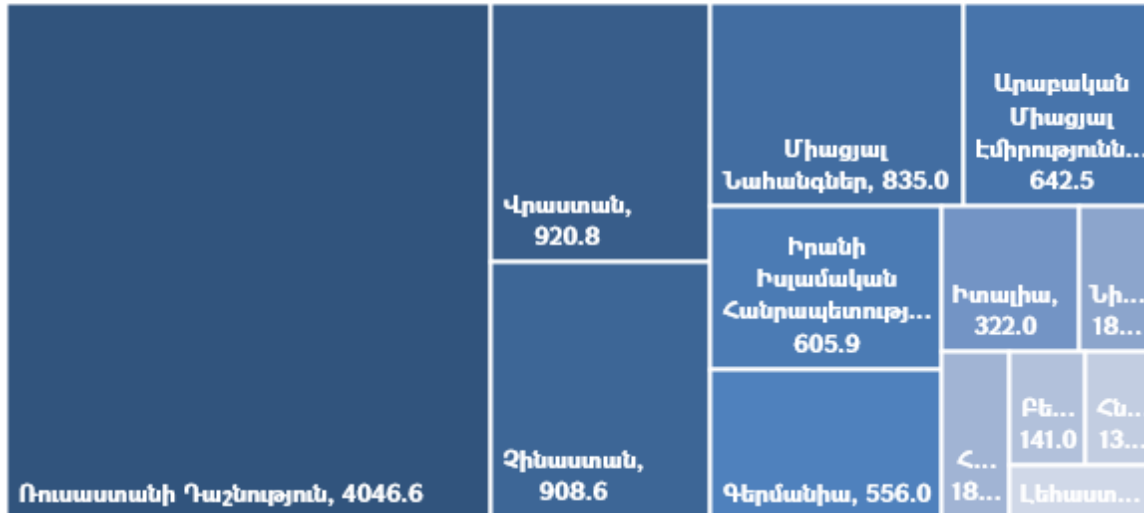
Պատկեր 11. Ներմուծում ըստ ապրանքների
2023թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

- **Ներմուծումը** 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 12,308 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելանալով 3,532.1 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 40.2%-ով: 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին աճին նպաստող հիմնական ապրանքներն են (տոկոսները 2022 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ են).
- **Անմշակ կամ կիսամշակված ոսկի, փոշի՝** 1,372.3 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը կազմել է 1,138.4 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 5.8 անգամ:
- **Ավտոմեքենա մարդատար՝** 1,311.5 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը կազմել է 606.1 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 86%:
- **Հեռախոսային և հեռագրական սարքավորումներ, մոդեմ, պահեստամասեր՝** 715 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 333.6 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 87.5%:
- **Ադամանդե քար՝** 560.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 170.9 մլն դոլար կամ 43.8%:
- **Հեռուստացույց՝** 253.3 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 126.9 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 2 անգամ:
- **Անմշակ կամ կիսամշակված պլատին, փոշի՝** 186.5 մլն ԱՄՆ դոլար, աճը 185.5 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 193 անգամ:
- **Ավտոմատ հաշվիչ մեքենաներ, բլոկներ՝** 184.7 մլն ԱՄՆ դոլար, աճը 7.3 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 7.4%:
- **Դեղամիջոց, բաղկացած առանձին նյութերից՝** 158.1 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 12.8 մլն դոլար կամ 4%:
- **Ավտոմեքենա բեռնատար՝** 102.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 20.5 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 24.9%:
- **Շարժիչային տրանսպորտային միջոցներ ապրանքների փոխադրման համար՝** 97.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 39.6 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 68.3%:
- **Տրակտոր՝** 90.4 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը 42.1 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 87.3%:

Միջազգային առևտուր . ներմուծում

Գծապատկեր 12. Ներմուծման ծավալներն ըստ երկրների
2023 թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

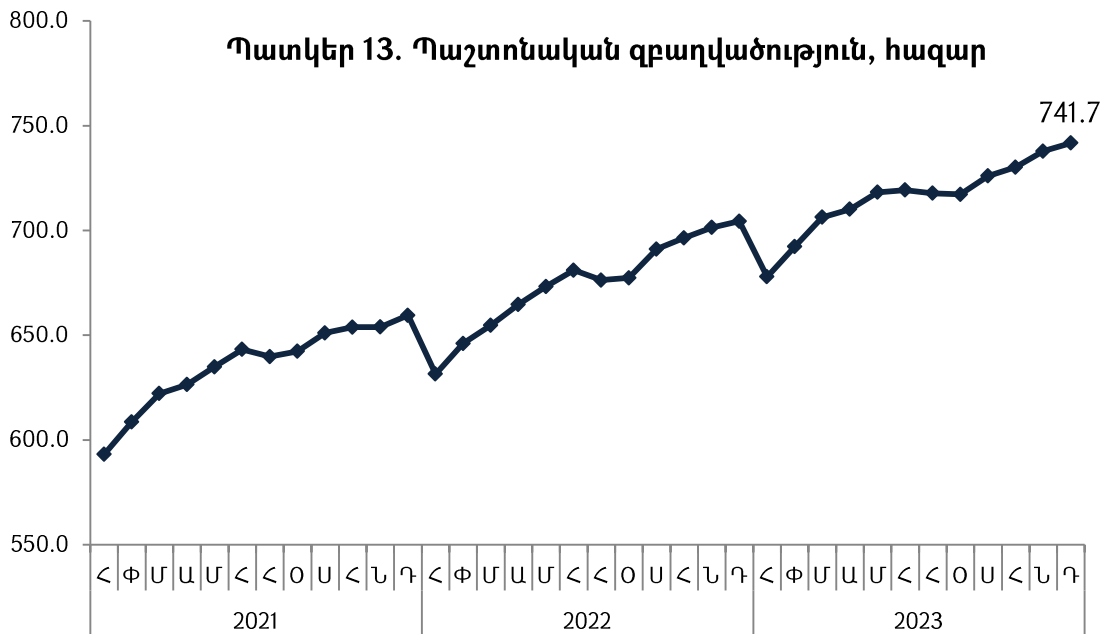
Աղյուսակ 1. Ներմուծում BEC-ով
2023թ. հունվար-դեկտեմբեր, մլն ԱՄՆ դոլար

	Ներմուծում		Աճ
	Մլն ԱՄՆ դոլար	Մլն ԱՄՆ դոլար	%
Ընդամենը	12308.0	3532.1	40.2
Կապիտալ ապրանքներ	2257.3	999.1	79.4
Միջանկյալ ապրանքներ	5603.1	1079.0	23.9
Սպառողական ապրանքներ	4447.6	1454.0	48.6
Ներմուծման կառուցվածք			
Աճի կառուցվածք			
%			
Ընդամենը	100.0		
Կապիտալ ապրանքներ	18.3		
Միջանկյալ ապրանքներ	45.5		
Սպառողական ապրանքներ	36.1		

- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին հիմնական առևտրային գործընկեր Ռուսաստանին բաժին է ընկել ներմուծման ընդհանուր ծավալի 32.8%-ը՝ 4,046.6 մլն ԱՄՆ դոլար: Վերջինս նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել է 1,171.6 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 40.8 տոկոսով:
- Այլ խոշոր գործընկեր երկրներ.
 - Վրաստան. Ներմուծումը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 920.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել 198,9 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 27.6%:
 - Չինաստան. Ներմուծումը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 908.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել 230.6 միլիոն ԱՄՆ դոլար կամ 34%:
 - ԱՄՆ. Ներմուծումը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 835 միլիոն ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճելով 371.8 մլն ԱՄՆ դոլարով կամ 80.3%:
- Ըստ «Ապրանքների լայն տնտեսական դասակարգման» (BEC)՝ աճը մեծապես պայմանավորված է միջանկյալ ապրանքների ծավալների ավելացմամբ, որոնք կազմում են ներմուծման ընդհանուր ծավալների 45.5%-ը:
- Վերջնական սպառման ապրանքների ներմուծումը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 4,447,6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճել 1,456,4 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 48.7%: Աճը հիմնականում պայմանավորված է ներքին պահանջարկի ակտիվացմամբ:
- Միջանկյալ ապրանքների ներմուծումը հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 5,603.1 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճել 1,082.7 մլն դոլար կամ 24%:
- Կապիտալ ապրանքների ներմուծումը հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 2,257.3 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճել 1,000.1 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 79.6%:
- Ներմուծման աճի ամենաբարձր տեմպերն ունեցել են կապիտալ ապրանքները:

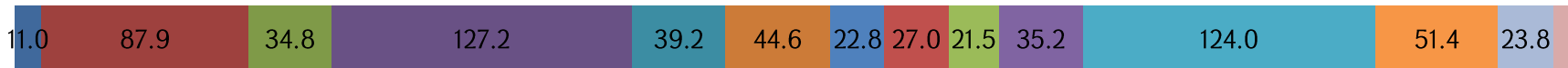
Աշխատանքի շուկա . գրադվածություն

Պատկեր 13. Պաշտոնական գրադվածություն, հազար

- Ֆորմալ գրադվածների թվաքանակը 2023 թվականի դեկտեմբերին կազմել է 741.7 հազար մարդ՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի համեմատ աճելով 37 հազարով կամ 5%-ով:
- Առևտրի, կրթության և արտադրության ոլորտներն ունեն ամենաբարձր ցուցանիշները:
- Տեղեկատվության և կապի ոլորտի ֆորմալ աշխատողները կազմել են 44.6 հազար, ինչը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կրճատվել է 0.7%-ով:
- 2022 թվականի դեկտեմբերի համեմատ «Առևտուր» և «Այլ ծառայություններ» ոլորտներում գրանցվել համապատասխանաբար 0.7%-ով և 1.3%-ով կրճատում:
- Ամենաբարձր աճը գրանցվել է «Արվեստ, ժամանց և հանգիստ» ծառայության տեսակի գծով՝ 29.3%:
- Ռուս-ուկրաինական պատերազմը հանգեցրեց Հայաստան գրոսաշրջիկների/ներգաղթյալների ներհոսքի ավելացմանը, ինչը մեծացրեց կացարանների և սննդի սպասարկման գործունեության պահանջարկը, ինչը կարող էր պատճառներից մեկը լինել, որ ոլորտի աճը մյուսներից ավելի արագ էր:
- Պատերազմի հետ Հայաստան եկավ նաև աշխատողների նոր խմբաքանակ: Հայաստանում բիզնեսներ բացելով կամ աշխատանք գտնելով՝ նրանք նպաստել են բազմաթիվ ոլորտների, հատկապես SS ոլորտի աճին:

Պատկեր 14. Պաշտոնական գրադվածությունը ըստ ոլորտի, Հազար

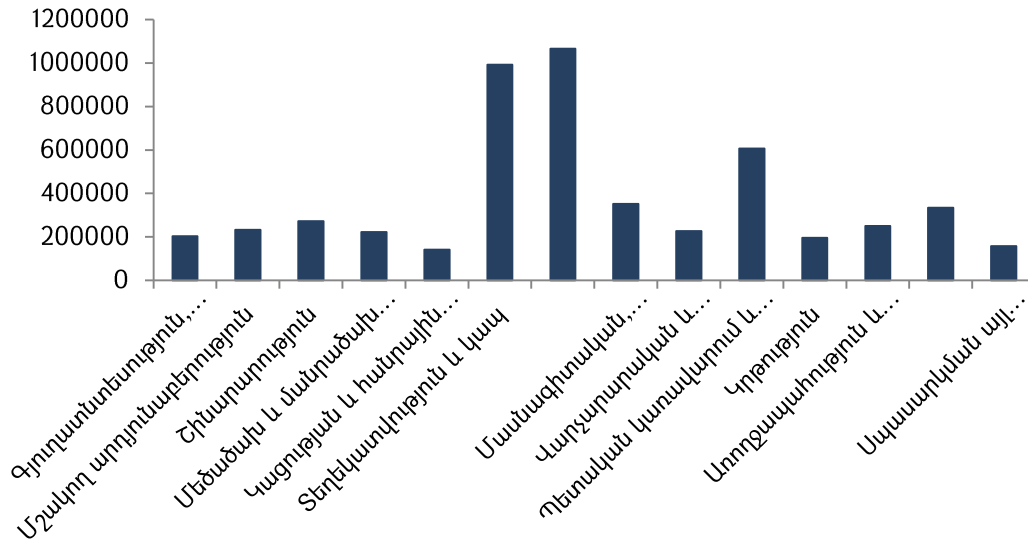

- Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն
- Շինարարություն
- Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում
- Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն
- Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն
- Կրթություն
- Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ

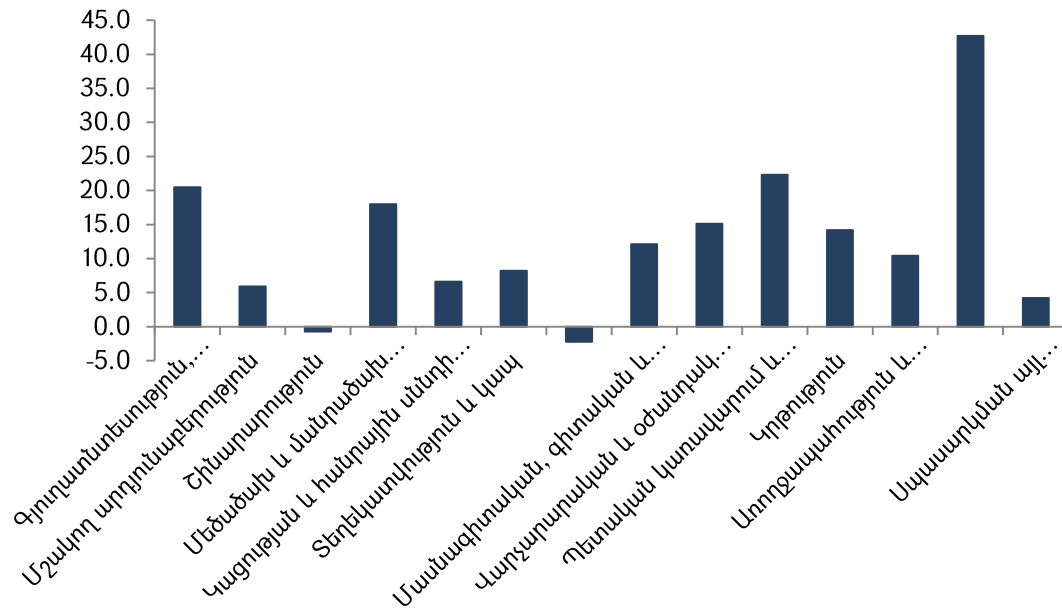
- Մշակող արդյունաբերություն
- Մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում
- Տեղեկատվություն և կապ
- Մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն
- Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն
- Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում
- Սպասարկման այլ ծառայություններ

Աշխատանքի շուկա, աշխատավարձ

Գծապատկեր 15. Աշխատավարձերն ըստ ոլորտների, դրամ

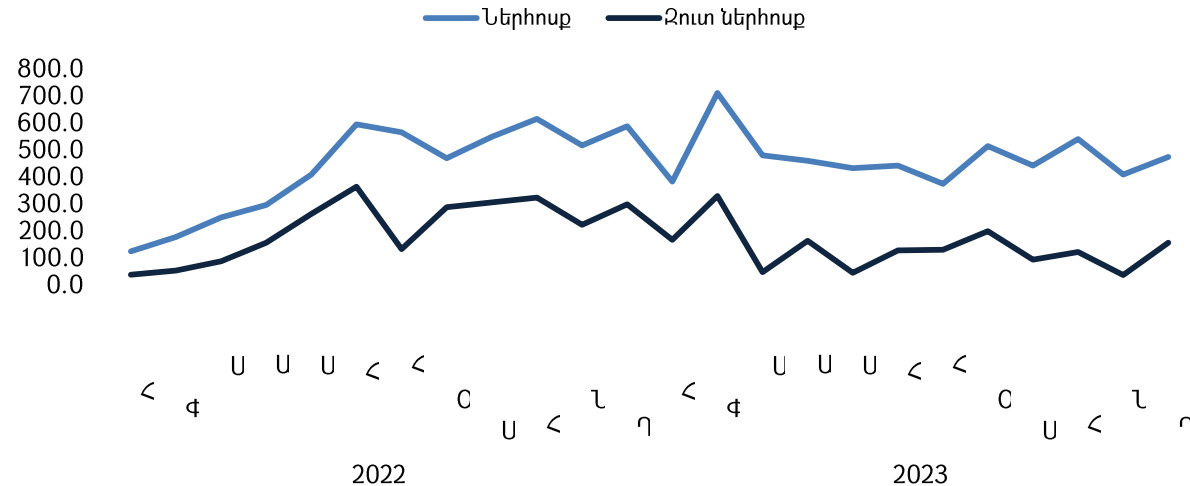
Գծապատկեր 16. Աշխատավարձերի աճն ըստ ոլորտների, %

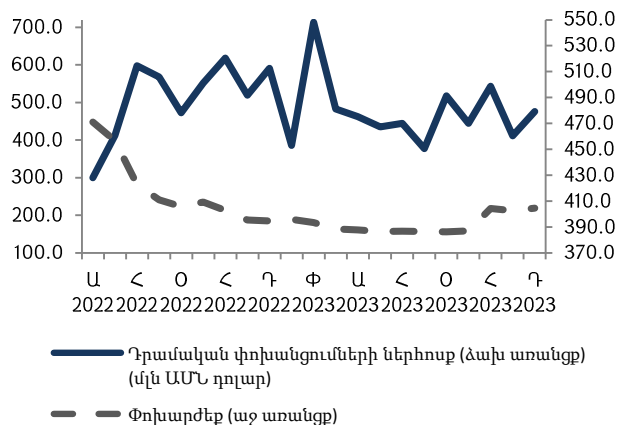
- **Միջին ամսական աշխատավարձը** 2023 թվականի դեկտեմբերին կազմել է 333,612 դրամ, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 7.8%-ով: Որից.
- **Գյուղատնտեսություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 202,647 դրամ՝ աճը 20.5%.
- **Մշակող արդյունաբերություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 232,847 դրամ՝ աճել է 5.9%-ով.
- **Շինարարություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 272,577 դրամ, նվազել է 0.7%-ով.
- **Մեծածախ և մանրածախ առևտուր.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 222,514 դրամ՝ աճը 18%.
- **Տեղեկատվություն և կապ.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 992,476 դրամ՝ աճը 8.2%.
- **Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 1,065,915 դրամ՝ կրճատումը 2.2%.
- **Մասնագիտական, գիտատեխնիկական գործունեություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 352,175 դրամ՝ աճը 12.1%.
- **Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 606,065 դրամ՝ աճը 22.3%.
- **Կրթություն.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 196,230 դրամ՝ աճը 14.2%.
- **Առողջապահություն և սոցիալական ապահովագրություն** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 249,567 դրամ՝ աճը 10.4%.
- **Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ.** 2023 թվականի դեկտեմբերին միջին աշխատավարձը կազմել է 333,593 դրամ՝ աճը 42.7%:

Դրամական փոխանցումներ և փոխարժեք

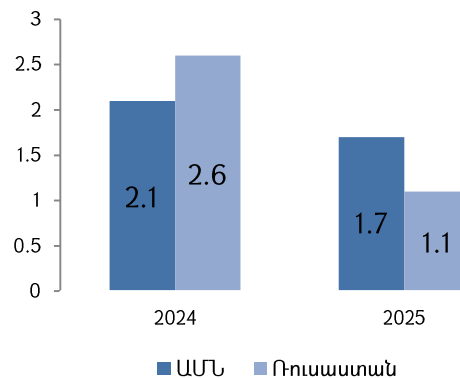
Գծապատկեր 17. Դրամական փոխանցումների ներհուք, մլն ԱՄՆ դոլար

Գծապատկեր 18: Տրանսֆերտներ և ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ փոխարժեք

Գծապատկեր 19: ՀՆԱ-ի աճի կանխատեսումներ ԱՄՆ-ի և Ռուսաստանի համար, %

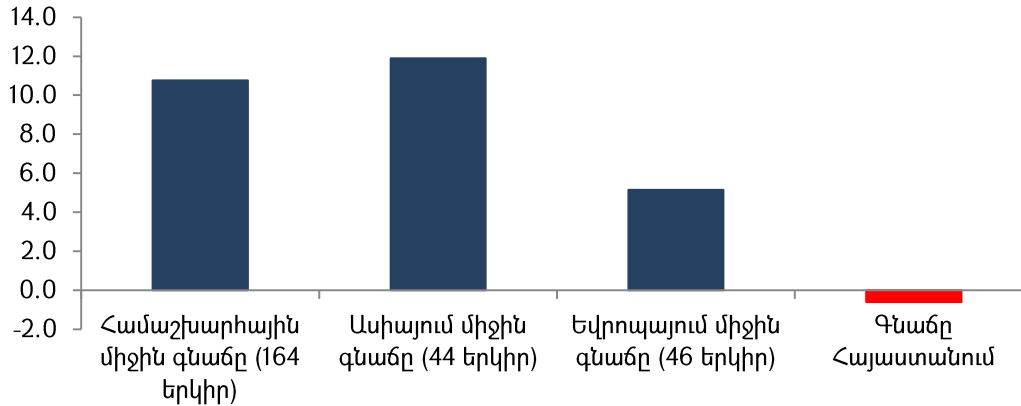
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին դրամական փոխանցումների ընդհանուր ներհուքի ծավալը կազմել է 5,695.5 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ 9.7%:
- Տրանսֆերտների մեծ մասը ստացվել է Ռուսաստանից, որին բաժին է ընկնում տրանսֆերտների մոտավորապես 69.3%-ը: Ռուսաստանից ներհուքը կազմել է 3,945.8 մլն ԱՄՆ դոլար՝ աճելով տարեկան կտրվածքով 9.7%-ով:
- Տրանսֆերտների 8.6%-ը կազմել է ԱՄՆ-ից ստացված փոխանցումները՝ կազմելով 488.6 մլն ԱՄՆ դոլար՝ կրճատվելով տարեկան կտրվածքով 1.4%-ով:
- Զուտ ներհուքը կազմել է 1,654.7 մլն ԱՄՆ դոլար՝ կրճատվելով տարեկան կտրվածքով 36%-ով:
- Ռուս-ուկրաինական իրադարձություններից հետո Ռուսաստանից տրանսֆերտների ներհուքը զգալիորեն աճել է, ինչը նշանակում է, որ թեև կա շոկային գործոն, սակայն տրանսֆերտների տեմպերը չեն նվազում, եթե բացառենք պատերազմի հետևանքները:
- Դրամական փոխանցումների ներհուքը և դրամի փոխարժեքը սովորաբար բացասաբար են փոխկապակցված, սակայն ռուս-ուկրաինական պատերազմից հետո տրանսֆերտների ներհուքի տատանումները աճել են, ավելին, 2023 թվականին ակնհայտ բացասական հարաբերակցությունը կորցրել է իր օրինակը, քանի որ հայկական դրամը ցույց տալով կայուն տեմպեր ամբողջ տարվա ընթացքում:
- Ըստ ԱՄՀ-ի տնտեսական կանխատեսումների՝ 2024 թվականին Ռուսաստանը և ԱՄՆ-ը կունենան համապատասխանաբար 2.1% և 2.6% տնտեսական աճ, իսկ 2025թ.՝ 1.7% և 1.1% :
- Ռուսաստանում և ԱՄՆ-ում ՀՆԱ-ի դանդաղ աճը չի ազդել տրանսֆերտների տեմպերի վրա, քանի որ մենք կարող ենք տեսնել երկու երկրներից տրանսֆերտների աճ: Այնուամենայնիվ, կարևոր է նշել, որ աճի տեմպը նվազել է նախորդ ժամանակաշրջանների համեմատ:

ՍԳԻ - Հայաստան և մնացած աշխարհը

Գծապատկեր 20. 2023 թվականի դեկտեմբերի գնաճ, %

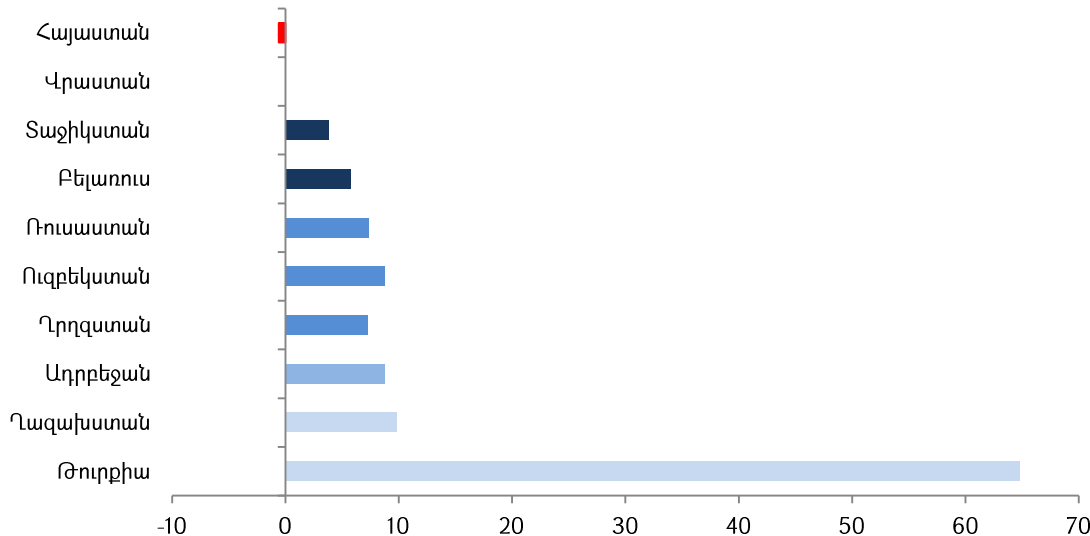
Աշխարհ, Հայաստան

2022 թվականի դեկտեմբերի համեմատ տարեկան փոփոխություն (%)

Գծապատկեր 21. Գնաճի մակարդակ, միջին սպառողական գներ

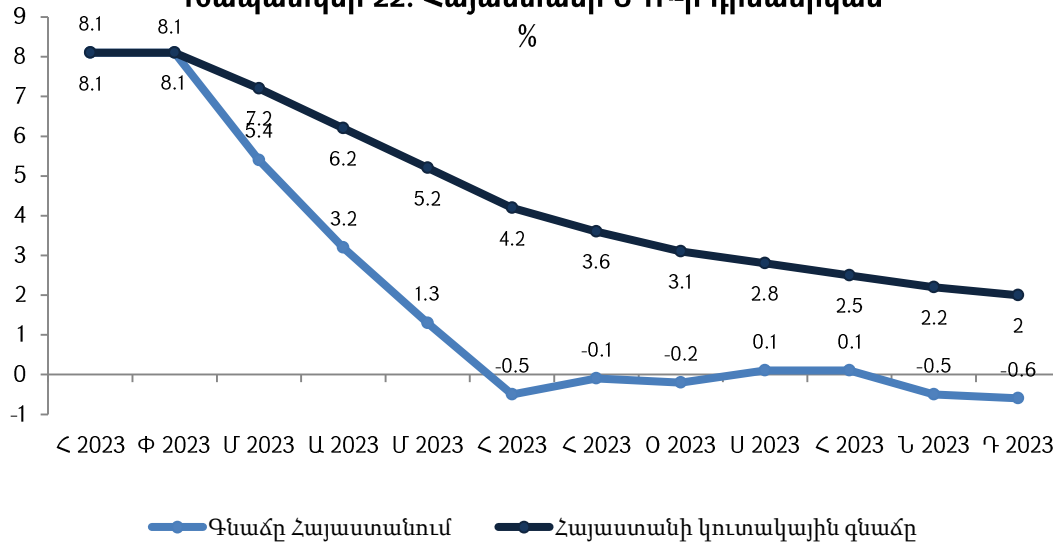
2022 թվականի դեկտեմբերի համեմատ տարեկան փոփոխություն (%)

- Ողջ աշխարհում գնաճը շարունակում է մնալ մեծ մտահոգություն:
- 2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում Հայաստանում գնաճը շարունակում է ցածր մնալ՝ նախորդ եռամսյակի համեմատ նվազել է:
- 2023 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ համաշխարհային գնաճը մնում է մտահոգիչ գործոն:
- Ընթացիկ տվյալների համաձայն՝ 2023 թվականի դեկտեմբերին 164 երկրների միջին համաշխարհային գնաճը կազմում է մոտավորապես 10.8%:
- Սա նշանակում է, որ գրեթե բոլոր երկրները տուժել են գնաճի բարձր տեմպից:
- 2023 թվականի դեկտեմբերին Հայաստանի գնաճը, ըստ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի, կազմել է -0,6 տոկոս:
- 2023 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ Ասիայում 44 երկրների միջին գնաճը կազմում է մոտ 11,9%, իսկ Եվրոպայում՝ մոտ 5,1% (46 երկրներից):
- Գծապատկեր 21-ից կարելի է նկատել, որ Հայաստանն ունի ամենացածր գնաճը տարածաշրջանում:
- Քանի որ Հայաստանը թևակոխել է գնանկման փուլ, Կենտրոնական բանկը չորրորդ եռամսյակում երկու անգամ նվազեցրեց տոկոսադրույքը: Այնուամենայնիվ, ակնկալում ենք, որ մի քանի անգամ կնվազեցվի վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը, քանի որ դեռևս առկա է գնաճի մտահոգություն, իսկ ՍԳԻ ներկայիս ցուցանիշը ցածր է ԿԲ-ի թիրախից

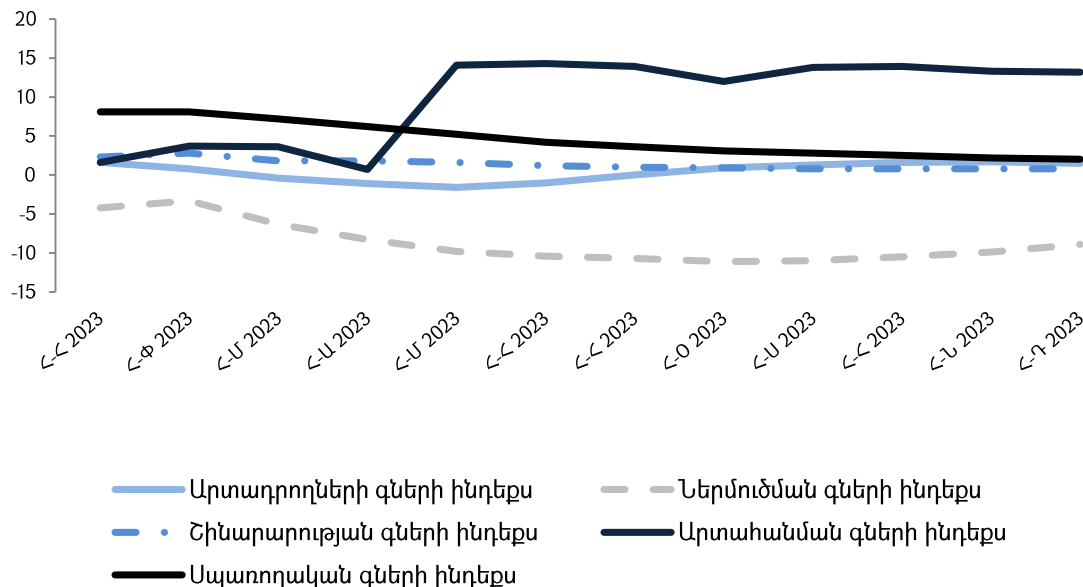
Հայաստանում գների ինդեքսները

Գծապատկեր 22: Հայաստանի ՍԳԻ-ի դինամիկան

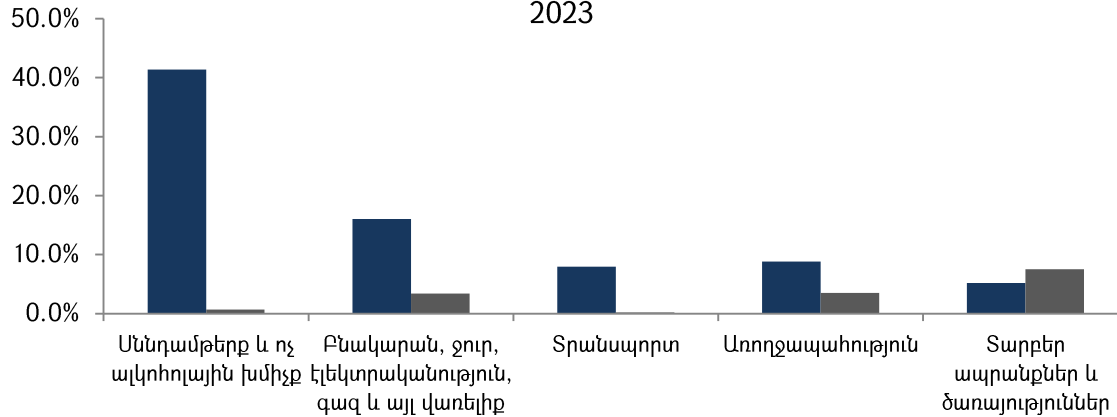
- Համաձայն ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի՝ 2023 թվականի դեկտեմբերին Հայաստանի սպառողական գների ինդեքսը կազմել է -0.6%, իսկ 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին՝ 2.0%:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին Հայաստանի գների ինդեքսների մեծ մասը հարաբերականորեն կայուն է եղել:
- Հայաստանի ներմուծման գների ինդեքսը 2023 թվականի ընթացքում բացասական է եղել:
- 2023 թվականի հունվար-մարտից արդյունաբերողների գների ինդեքսը (ԱԳԻ) նույնպես բացասական է եղել, սակայն 2023թ հուլիսից կրկին դրական է եղել հունվար-դեկտեմբերին բարձրանալով մինչև 1.5%:
- Մինչ CPI-ն դրական էր 2023 թվականի սեպտեմբեր-հոկտեմբերին, նոյեմբերին CPI-ն դարձավ բացասական:
- Ընդհանուր դիտարկվող գնաճը ցածր է ԿԲ-ի կողմից սահմանված 4% նպատակային ցուցանիշից:

Գծապատկեր 23. Հայաստանի գների ինդեքսների դինամիկան

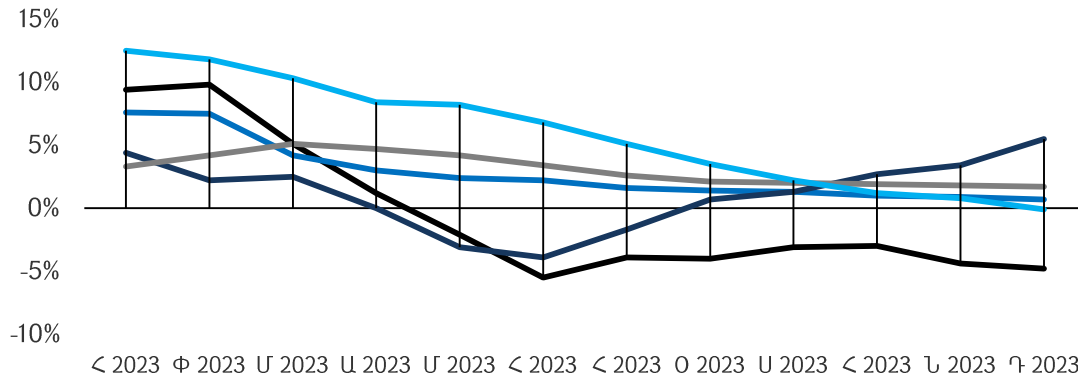
Հայաստանում գների ինդեքսները

Գծապատկեր 24. 5 Հիմնական կշիռները ՍԳԻ զամբյուղում, 2023

■ Քաշը սպառողական գների ինդեքսում ■ Գների ինդեքսը 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին

Գծապատկեր 25: Սպառողական գների ինդեքսում 4 առավել մեծ տեսակարար կշիռ ունեցող ապրանքախմբեր

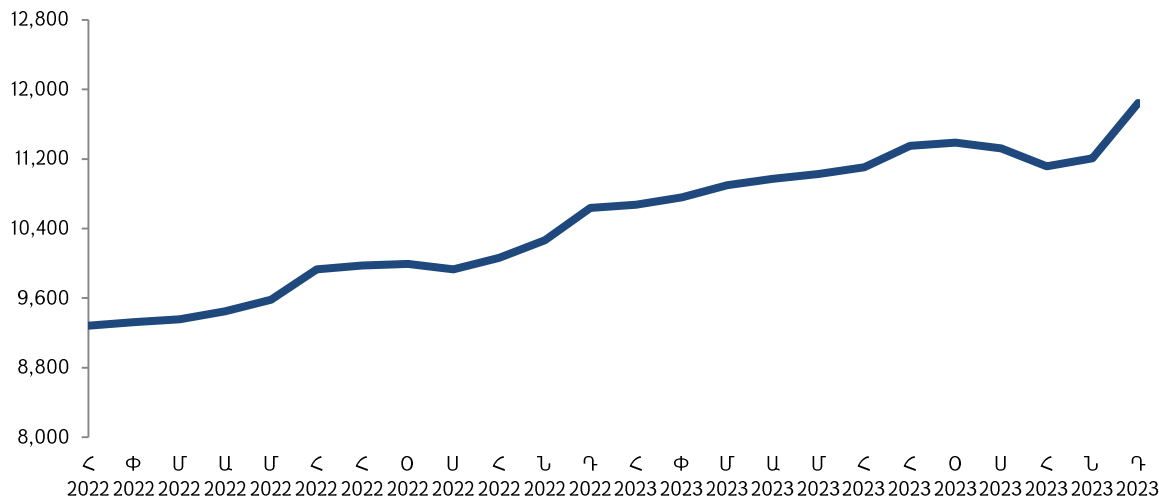

- Սննդամթերք և ոչ ալկոհոլային խմիչք
- Բնակարան, ջուր, էլեկտրականություն, գազ և այլ վառելիք
- Տրանսպորտ
- Առողջապահություն
- Տարբեր ապրանքներ և ծառայություններ

- Հայաստանի ՍԳԻ զամբյուղը կազմված է տասներկու հիմնական կատեգորիաներից, որոնցից յուրաքանչյուրը կշռված է ըստ սպառողների կարիքների և առաջնահերթությունների:
- Տասներկու կատեգորիաներն են՝ 1) սննդամթերք և ոչ ալկոհոլային խմիչքներ, 2) անշարժ գույք, ջուր, էլեկտրականություն, գազ և այլ վառելիքներ, 3) առողջապահություն, 4) տրանսպորտ, 5) ալկոհոլային խմիչքներ, 6) հագուստ և կոշիկ, 7) կապ, 8) կահավորանք, կենցաղային տեխնիկա, 9) հանգիստ և մշակույթ, 10) կրթություն, 11) ռեստորաններ և հյուրանոցներ և 12) տարբեր ապրանքներ և ծառայություններ:
- Տեսակարար կշռով ամենաբարձր կշիռ ունեն անշարժ գույքը և սննդամթերքը:
- 2023 թվականի հունվարից-դեկտեմբերին «անշարժ գույք»-ն ունեցել է ամենամեծ դրական գնաճային ազդեցությունը սպառողական գների ինդեքսի վրա: Այն կազմել է մոտավորապես 0,45 տոկոսային կետ՝ աճողական 2.0% գնաճի ցուցանիշի պարագայում:
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին ՍԳԻ-ի վրա «Սննդամթերք»-ն ունեցել է ամենաբարձր կշռված գնաճային ազդեցությունը: Այն կազմել է մոտավորապես - 0.21 տոկոսային կետ՝ աճողական 2.0% գնաճի ցուցանիշի պարագայում:

Հայաստանի պարտքն ու բյուջեն

Գծապատկեր 26. Հայաստանի պետական պարտքը, միլիոն ԱՄՆ դոլար

- Հայաստանի ընդհանուր պարտքը 2023 թվականի դեկտեմբերին կազմել է 11,845.3 մլն ԱՄՆ դոլար:
- Դրանից 6,501.4 մլն դոլարը արտաքին պարտքն է, որը 2022 թվականի դեկտեմբերի համեմատ աճել է մոտ 1%-ով, մնացածը ներքին պարտքն է, ինչը աճել է մոտ 27.5%-ով:
- Արտաքին պարտքը բաժանվում է երկու մասի՝ Հայաստանի պետական պարտք, ինչը կազմում է մոտավորապես 91.5% և 2022 թվականի դեկտեմբերից աճել է 1%-ով, և ՀՀ կենտրոնական բանկի պարտք, որը կազմում է մոտ 8.5%, ինչը 2022 թվականի դեկտեմբերից նվազել է 0.11%-ով:
- 2023 թվականի դեկտեմբերի դրությամբ Հայաստանի պարտքը ՀՆԱ-ի հարաբերակցությունը կազմում է 50.5% (նախորդ տարվա 49.2%-ի համեմատ):
- 2023 թվականի հունվար-դեկտեմբերին Հայաստանի բյուջեի եկամուտը կազմել է 2,358,733.5 մլն դրամ, որը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել է 14.3%-ով:
- Աճին առավելապես նպաստել են հարկերի և տուրքերի գծով մուտքերը (աճը կազմել է 15.3%-ով)՝ հասնելով 2,221,924.8 մլն դրամի:
- Բյուջեի ծախսերն աճել են մոտավորապես 13.6%-ով՝ հասնելով 2,547,624.8-ի: Պետական ծախսերը բաժանվում են ընթացիկ ծախսերի և ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունների:
- Ընթացիկ ծախսերն աճել են 13.6%-ով, ինչը ներառում է պետական հատվածի աշխատողների աշխատավարձերը, ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերումը, տոկոսավճարները, դրամաշնորհները և այլն:
- Ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնությունների ծավալն 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերի համեմատ աճել է 24.2%-ով:

Գծապատկեր 27. ՀՀ բյուջեի եկամուտները և ծախսերը, մլն դրամ

